

پاسخ به 7 سوال رایج درباره ارث و میراث

مرگ رویدادی طبیعی است که آثار حقوقی خاص خود را به دنبال دارد. انتقال دارایی‌های متوفی به ورثه، یکی از مهم‌ترین این اثرهاست که مهم است بدون در دسر انجام شود.

مرگ رویدادی طبیعی است که آثار حقوقی خاص خود را به دنبال دارد. انتقال دارایی‌های متوفی به ورثه، یکی از مهم‌ترین این اثرهاست که مهم است بدون در دسر انجام شود.

به گزارش سلامت نیوز به نقل از خراسان، داستان اختلافات خانوادگی بر سر ارث و میراث، ماجرای آشنایی است که بیشترمان درباره‌اش شنیده‌ایم و اگر سری به صفحه حوادث روزنامه‌ها بزنید، مصداق‌هایی از اختلافات بر سر نحوه تقسیم ارث می‌بینید که اعضای یک خانواده را در مقابل هم قرار داده و گاهی منجر به فاجعه شده‌است؛ کشمکش‌هایی که معمولاً از ناآگاهی ورثه از حقوق قانونی‌شان و بایدها و نیایدهای قانونی مسئله ارث نشئت می‌گیرد. پس مهم است برای حفظ کانون خانواده به خصوص بعد از دست دادن یک بزرگ‌تر، اطلاعات مفیدی درباره موضوع ارث داشته باشیم تا در زمان نیاز، به کمک‌مان بیاید. منتها اگر تا به حال با مسائل حقوقی برخورد داشته‌اید، از پیچیدگی‌های آن خبر دارید و می‌دانید آگاهی از این نکات، نیاز به راهنمایی یک کارشناس حقوقی دارد. به همین دلیل برای پرونده امروز زندگی‌سلام که شامل پاسخ به رایج‌ترین سوالات درباره ارث و میراث است، از یک حقوق‌دان کمک گرفته‌ایم. اگر شما هم کنجکاوی‌هایی درباره مبحث ارث دارید، پرونده امروز را که سعی شده صریح و ساده و کوتاه، به این سوال‌ها پاسخ دهد، از دست ندهید.

دکتر سید جمال‌الدین موسوی‌تقی‌آبادی؛ حقوق‌دان، در گفت‌وگو با زندگی‌سلام به رایج‌ترین دغدغه‌ها در زمینه ارث می‌پردازد با آگاهی از قوانین ارث، اختلافات خانوادگی را کاهش دهیم دکتر موسوی‌تقی‌آبادی، عضو رسمی کانون وکلای دادگستری استان خراسان رضوی و حقوق‌دان معتقد است: ناآگاهی از قوانین ارث تأثیری در تحقق آن ندارد اما وقتی ورثه بدون توجه به تشریفات قانونی، اقدام به تقسیم ارث می‌کنند، آثار منفی خود را نشان می‌دهد. اگر تقسیم ارث با آگاهی از بایدها و نیایدهای قانونی انجام شود، اختلافات خانوادگی تا حد زیادی کاهش می‌یابد. این مدرس دانشگاه در ادامه، به هفت سوال رایج درباره ارث پاسخ می‌دهد.

1 - اولین گام تسهیل روند تقسیم ارث چیست؟

وصیت‌نامه از جمله اولین و مهم‌ترین مواردی است که در روند تقسیم ارث بررسی می‌شود، به همین دلیل تنظیم صحیح و اصولی آن اهمیت دارد. مواد 276 تا 299 قانون امور حسبی، ناظر بر مسائل مربوط به وصیت‌نامه است. مطابق این مواد، وصیت‌نامه ممکن است در دو حالت عادی و غیرعادی تنظیم شود. گاهی به دلیل بروز شرایط غیرعادی مانند جنگ، امکان تنظیم وصیت‌نامه به شیوه‌های معمول آن وجود ندارد، بنابراین شخص می‌تواند در حضور دو شاهد به صورت شفاهی وصیت خود را بیان کند. اعتبار این وصیت‌نامه یک ماه بعد از برطرف شدن شرایط اضطرار از بین می‌رود و اگر وصیت‌کننده در قید حیات باشد، باید وصیت دیگری تنظیم کند. وصیت‌نامه خودنوشت، رسمی و سری از انواعی هستند که در شرایط عادی به کار گرفته می‌شوند. وصیت‌نامه خودنوشت یک سند عادی است که باید به خط وصیت‌کننده نوشته شود. در اصالت این وصیت‌نامه می‌توان تردید کرد و شخصی که به نفع او وصیت شده باید اعتبار آن را ثابت کند. به همین دلیل بهتر است وصیت‌نامه به صورت رسمی تنظیم شود تا تردیدی در اعتبار آن وجود نداشته باشد.

2 - چه نوع وصیتی به چگونگی تقسیم ارث می‌پردازد؟

وقتی حرف از وصیت می‌شود افراد معمولاً تصور می‌کنند فقط پای دارایی‌های متوفی وسط است و صرفاً قرار است منفعتی به آنان برسد اما وصیت تنها ناظر بر این مورد نیست. در قانون مدنی احکامی وجود دارد که به

وصیت و زنجی و کننده این امکان را می‌دهد تا انجام امر یا اموری را بعد از مرگ خود به عهده دیگری بگذارد. مثلاً یکی از فرزندانش را ملزم به پرداخت بدهی و زنجی و های خود کند. شخصی که این دین به گردنش نهاده شده و زنجی و است، فقط تا قبل از مرگ وصیت و کننده امکان رد آن را دارد و پس از آن به هیچ عنوان این وظیفه از گردنش ساقط نمی‌شود و باید طبق وصیت عمل کند. گونه دیگر وصیت، همان تصویری است که عموم از آن دارند. در این قسم از وصیت که تملیکی گفته و زنجی و می‌شود، وصیت و کننده می‌تواند عین یا منفعتی از مال خود را بعد از فوتش، رایگان به دیگری واگذار کند. البته قانون و زنجی و گذار فقط حق وصیت تا یک و زنجی و سوم از دارایی و زنجی و ها را به وصیت و کننده داده و زنجی و؛ و برای بیشتر از آن نیاز به اجازه همه وارثان است. در وصیت تملیکی، شخصی که به نفع و زنجی و اش وصیت شده و زنجی و است، محدودیت و زنجی و های وصیت عهدی را ندارد و حتی پس از فوت وصیت و کننده می‌تواند وصیت را نپذیرد.

3 - چه کسانی مشمول ارث از متوفی می‌شوند و اموال با چه ترتیبی بین آن و زنجی و ها تقسیم می‌شود؟ مطابق ماده 861 قانون مدنی، افراد به دلیل رابطه نسبی یا سببی از متوفی ارث می‌گیرند. اشخاصی که رابطه نسبی با متوفی دارند، سه طبقه و زنجی و هستند که در ماده 862 قانون مزبور، پدر، مادر اولاد و اولاد اولاد؛ اجداد، برادر، خواهر و اولاد آن و زنجی و ها؛ اعمام، عمات، احوال، خالات و اولاد آن و زنجی و ها نام برده شده و زنجی و اند. با وجود هر یک از طبقات، طبقه بعدی ارث نخواهد برد. هر یک از زوجین نیز که در زمان فوت دیگری زنده باشد به لحاظ وجود رابطه سببی با متوفی، سهم و زنجی و الارث خود را خواهد برد. قانون مدنی از ماده 906 تا 949 سهم و زنجی و الارث طبقات مختلف، از جمله زوج و زوجه را مشخص کرده و زنجی و است. در خصوص ارث زوجین، وفق ماده 940 قانون مدنی، فقط زوجینی که زوجیت و زنجی و شان با متوفی دایمی است و ممنوع از ارث نیستند، ارث می‌گیرند. اگر متوفی چند همسر دایمی داشته و زنجی و باشد حتی اگر آن همسران مخفی باشند، تغییری در میزان سهم و زنجی و الارث همسران نمی‌دهد. سهم و زنجی و الارث زوج در صورت عدم وجود فرزند برای متوفی یک و زنجی و چهارم و در صورت وجود فرزند یک و زنجی و هشتم است. حال چنان چه با تعدد زوجات مواجه باشیم، همین مقدار یعنی یک و زنجی و چهارم و یک و زنجی و هشتم، میان آن و زنجی و ها به طور مساوی تقسیم می‌شود.

4 - فرایند انحصار وراثت چگونه است و به چه مدارکی نیاز دارد؟ وقتی شخصی فوت می‌کند باید مشخص شود چه کسانی از او ارث می‌گیرند و زنجی و برند تا درباره میراث او تعیین تکلیف شود. به این فرایند که از سوی مراجع قانونی و با تشریفات مشخصی انجام می‌شود، انحصار وراثت می‌گویند. صدور گواهی انحصار وراثت، مستلزم ارائه درخواست وراثت متوفی یا دیگر اشخاص ذی و زنجی و نفع به شورای حل اختلاف آخرین محل اقامت متوفی است. درخواست مذکور، باید دربردارنده مشخصات کامل محل سکونت درخواست و زنجی و کننده، متوفی، تمامی وراثت و نسبت هر یک از آن و زنجی و ها با متوفی باشد. گواهی فوت صادر شده توسط ثبت احوال، رونوشت برابر با اصل شناسنامه ورثه، رونوشت برابر با اصل سند ازدواج زوجه دایمی متوفی، استشهادیه دال بر منحصر بودن وراثت به اشخاص نامبرده و گواهی تسلیم اظهارنامه مالیات بر ارث نیز از جمله مدارکی است که باید به درخواست انحصار وراثت ضمیمه شود. در مواردی که ارزش اموال متوفی بیشتر از 10 میلیون ریال باشد، شورای حل اختلاف پس از ملاحظه مدارک و با هزینه متقاضی، درخواست وی را یک نوبت در یکی از روزنامه و زنجی و های کثیرالانتشار یا محلی آگهی می‌کند. اگر پس از گذشت یک ماه از تاریخ نشر آگهی، کسی به آن اعتراض نکند، بدون تشکیل جلسه رسیدگی و دعوت از وراثت، گواهی انحصار وراثت صادر می‌شود. اما در صورت اعتراض، پس از تشکیل جلسه و زنجی و ای، تصمیمات لازم برای رسیدگی به دعاوی گرفته خواهد شد.

5 - رایج و زنجی و ترین دعاوی حقوقی بر سر ارث شامل چه اختلافاتی است؟ عمده اختلاف و زنجی و های وراثت جنبه موضوعی دارند و بین خودشان است. این اختلاف و زنجی و ها معمولاً ارتباطی به قوانین تقسیم ارث و سهم قانونی وراثت ندارد. ناآگاهی از قوانین نیز تأثیری در تحقق ارث افراد ندارد و اگر این روال به عهده قانون گذاشته و زنجی و شود، هر یک از ورثه سهم و زنجی و الارث خود را می‌گیرند. اختلاف از آن و زنجی و جایی شروع می‌شود که ورثه بدون مراجعه به مراجع قانونی مبادرت به تقسیم ماترک و دخل و تصرف در آن می‌کنند. در این شرایط بی و زنجی و توجهی به تشریفات قانونی، آثار منفی خود را نشان می‌دهد. ممکن است بعضی از ورثه به دنبال تصاحب اموال متوفی به نفع خودشان باشند و چون دیگر وراثت از حقوق قانونی خود بی اطلاع هستند و بی و زنجی و توجه به تشریفات قانونی اقدام به تقسیم ارث کرده و زنجی و اند، حق و زنجی و شان ضایع شود و برای احقاق آن به دردسر بیفتند.

6 - آیا دولت از ارث سهم دارد؟

سهم‌دار؛ الارث هر شخص جزو اموال او به شمار می‌آید بنابراین طبق قانون، مالیات به آن تعلق می‌گیرد. هرگاه در نتیجه فوت شخصی، مالی از متوفی به ورثه برسد، وراثت یا نماینده قانونی آن‌ها باید حداکثر تا شش ماه پس از تاریخ فوت متوفی، به اداره امور مالیاتی محل سکونت متوفی مراجعه کنند و صورت اموال و بدهی‌های وی را در اظهارنامه مالیات بر ارث قید کنند. پس از آن گواهی نامه تسلیم اظهارنامه مالیات بر ارث صادر و به ورثه داده می‌شود. این گواهی نامه یکی از مدارک لازم برای درخواست گواهی حصر وراثت از شورای حل اختلاف است. در این گواهی، اسامی وراثت قانونی اعلام و میزان سهم الارث هر یک از آن‌ها مشخص می‌شود. پس از تکمیل اظهارنامه، مأموران مالیات همه اموال منقول و غیرمنقول متوفی را به نرخ روز قیمت‌گذاری می‌کنند. از ارزش همه اموال ابتدا بدهی‌های متوفی که مهریه زن نیز از جمله آن‌هاست پرداخت می‌شود، سپس اگر وصیت‌نامه و نام‌های وجود نداشته باشد، با توجه به ضوابط قانونی، سهم‌دار؛ الارث ورثه تعیین و بر اساس میزان هرکدام به آن‌ها مالیات تعلق می‌گیرد. این مالیات در واقع سهم دولت از اموال متوفی است. در خصوص نحوه محاسبه مالیات بر ارث باید به قوانین و مقررات مالیاتی مراجعه شود. مواد ۱۹ و ۲۰ قانون مالیات بر ارث میزان این مالیات را ۹ تا ۷۰ درصد تعیین کرده که در بعضی موارد نیز معاف از مالیات است. این مالیات فقط بر اموالی که سند و سابقه ثبتی دارند تعلق می‌گیرد و مالی که سابقه ثبتی ندارد، مشمول مالیات نیست.

7 - آیا محروم کردن کسی از ارث، قانونی است؟

طبق شرع ممکن است شرایطی مانع از تحقق ارث شود؛ مانند کسی که به عمد، شخصی را که از او ارث می‌برد، بکشد اما این باور عمومی که درباره محرومیت از ارث وجود دارد متفاوت است. در نظام حقوقی ایران، محرومیت از ارث فاقد اعتبار قانونی است. طبق ماده 837 قانون مدنی، شخص به موجب وصیت نمی‌تواند ورثه خود را از ارث محروم کند و ماده 843 نیز به متوفی فقط امکان وصیت در مورد یک‌سوم از مال‌اش را داده‌است. به محض فوت، متوفی دیگر امکان انجام هیچ‌گونه اقدام حقوقی را ندارد و تشخیص وارث بودن یا نبودن افراد به عهده قانون است. قوانین ارث در زمره قواعد آمره هستند و اراده شخص تأثیری در تحقق سهم‌دار؛ الارث وراثت ندارد. البته هرکسی در زمان حیات خود می‌تواند درباره اموالش تصمیم بگیرد و همه یا بخشی از آن را به دیگری منتقل کند اما تقسیم ارث پس از فوت، تابع موازین قانونی مشخصی است که محرومیت از ارث در آن وجاهت قانونی ندارد. مسئله دیگری که ممکن است با محرومیت اشتباه گرفته شود درباره فرزندی است که زودتر از والدین‌اش فوت کند. طبق قانون، وقتی کسی زودتر از والدین خود فوت می‌کند، ورثه‌اش از جد پدری خود ارث نمی‌برند. به زبان ساده شخص مرده از کسی ارث نمی‌برد تا آن مال به بازماندگانش منتقل شود و این با محرومیت از ارث تفاوت دارد.